

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27.03.1968, sp. zn. 7 Tz 4/68, ECLI:CZ:NS:1968:7.TZ.4.1968.1

Číslo: 34/1968

Právní věta: I. Spolupachatelství je možné jak ve stadiu pokusu, tak i ve stadiu spáchání trestného činu. Nejde však již o spolupachatelství, byla-li společná činnost uskutečněná až po dokonání trestného činu, tzn. po naplnění jeho znaků, třebaž skutek ještě pokračoval ve stadiu, které lze zahrnout pod pojem dokončení činu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 27.03.1968

Spisová značka: 7 Tz 4/68

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Spolupachatelství

Předpisy: 140/1961 Sb. § 234

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/1968 sb. rozh.

I. Spolupachatelství je možné jak ve stadiu pokusu, tak i ve stadiu spáchání trestného činu. Nejde však již o spolupachatelství, byla-li společná činnost uskutečněná až po dokonání trestného činu, tzn. po naplnění jeho znaků, třebaž skutek ještě pokračoval ve stadiu, které lze zahrnout pod pojem dokončení činu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 27. března 1968, [7 Tz 4/68](#).)

Nejvyšší soud zrušil pro porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. rozsudek okresního soudu v Karviné z 8. července 1966 sp. zn. 5 T 95/66, jímž byl obviněný A uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil ve spolupachatelství s obviněnou B, zrušil i usnesení krajského soudu v Ostravě ze 4. srpna 1966 sp. zn. 4 To 371/66, kterým bylo zamítnuto odvolání obviněného A proti zmíněnému rozsudku a soudu prvního stupně uložil, aby ohledně tohoto obviněného věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Podle pravomocného rozsudku spáchali obviněný A a B trestný čin loupeže jako spolupachatelé tak,

že obviněná B úderem do obličeje srazila poškozeného C na zem a za pomoci obviněného A, který poškozeného na zemi otočil, mu prohledala kapsy a odcizila peněženku s doklady a s částkou nejméně 100,- Kčs.

Čin byl spáchán po 22.00 hod., když obviněný A s družkou, spoluobviněná B s manželem a poškozený C odcházeli po požití většího množství alkoholu z restaurace. Vpředu šel manžel obviněné B s družkou obviněného A a za nimi obvinění A a B s poškozeným C, kterého B zvala k další zábavě do svého bytu. C se však nechtěl v této společnosti zdržovat, a proto cestou odbočil do slepé uličky. B však za ním přiběhla a přemlouvala jej, aby s nimi šel do bytu, což C odmítal a to i před obviněným A, který za nimi v tu chvíli přišel. Když C stále odmítal jít do bytu B, obviněný A odešel z tohoto místa. Když byl vzdálen asi 25 m, B jej zavolala zpět. Obviněný A se tedy vrátil a když poškozený C znovu odmítal jít s ostatní společností do bytu, obviněná B ho udeřila silně pěstí do oka. Po tomto úderu spadl C na zem a obviněná B mu zasadila do tváře další tři rány. Na to B zvolala na spoluobviněného A „dělej něco, co čumíš“. Obviněný A proto obrátil ležícího C naznak tak, aby umožnil spoluobviněné B prohledání jeho kapes. Obviněná B pak odcizila poškozenému náprsní tašku s různými doklady a částkou nejméně 100 Kčs. Na to A i B nechali poškozeného ležet na zemi a odcházeli. Cestou dala B náprsní tašku poškozeného spoluobviněnému A, který v ní našel 100 Kčs. Když přišli oba do bytu družky obviněného A, předal ještě na chodbě A peněženku opět B a ta ji uschovala na záchodě za potrubím. Třetího dne navštívil obviněný A byt spoluobviněné B a zde byli zadrženi příslušníky VB.

Okresní soud neuvěřil spoluobviněné B, že se dopustila násilí na poškozeném C proto, že ji obtěžoval; rovněž hodnotil jako nevěrohodnou další část obhajoby obviněné B, že udeřila poškozeného jen jednou. Okresní soud považoval tuto obhajobu za vyvrácenou svědeckou výpovědí poškozeného C i výpovědí obviněného A. Pokud B tvrdila, že byla navedena obviněným A, aby vzala poškozeného stranou, považoval okresní soud tuto obhajobu spoluobviněné B jednak za neprokázanou a jednak za nerozhodnou.

Lze souhlasit se závěry okresního soudu, pokud hodnotil výpověď spoluobviněné B jako nevěrohodnou, resp. jako nespolehlivý důkaz k objasnění skutkového stavu věci, protože její výpověď se ukázala být v podstatných směrech nepravdivá.

V rozporu s takovýmto hodnocením výpovědi spoluobviněné B považoval okresní soud za prokázané, že obviněný A převzal od B po odchodu z místa činu tašku, že v ní našel 100 Kčs, a že později tuto tašku opět předal spoluobviněné B. Přestože obviněný A tuto okolnost se vši rozhodností popíral, opíral okresní soud toto své zjištění při nedostatku jiných důkazů jen o výpověď spoluobviněné B.

Tento skutkový závěr však není založen na důsledném hodnocení výpovědi spoluobviněné B. Nebyla-li výpověď této spoluobviněné spolehlivým důkazem k vyvrácení obhajoby obviněného v jiných směrech se zřetelem na ostatní výsledky dokazování, tj. při nedostatku jiných usvědčujících důkazů, pak nemohly být její údaje ani v posléze uvedeném směru hodnoceny jako věrohodné a odpovídající skutečnosti. Spoluobviněná B potvrdila i to, že také obviněný A prohledával na zemi ležícímu poškozenému C kapsy; okresní soud, který se o této okolnosti nezmiňuje, zřejmě ani zde spoluobviněné B nevěřil, když sám poškozený C nemohl tuto okolnost před soudem potvrdit.

Z hlediska účasti obviněného A na útoku proti poškozenému nelze považovat za nerozhodné, zda tento obviněný naváděl již po opuštění restaurace spoluobviněnou B k odlákání poškozeného C do ústraní. Obviněný A tuto okolnost popíral a jeho tvrzení v tomto směru nebylo spolehlivě vyvráceno, když výpověď spoluobviněné B, jak správně okresní soud dovodil, nelze považovat za spolehlivý důkaz.

Krajský soud považoval navíc za prokázané z výpovědi poškozeného C, kterou hodnotil jako věrohodnou, že obviněný A v době, kdy B přemlouvala poškozeného, aby s ní šel do jejich bytu,

prohlásil, aby poškozeného C nenutila, že to nemá cenu a z místa odchází. Opakovanou obhajobu obviněného A ve veřejném zasedání v řízení o odvolání krajský soud odkázal na skutková zjištění soudu prvního stupně, která vyplývají z výpovědi poškozeného C a spoluobviněné B. Tento odkaz na výpověď spoluobviněné je však příliš povšechný a nelze z něj posoudit, jakými úvahami se krajský soud řídil při hodnocení její výpovědi, v jakém směru považuje tuto výpověď za spolehlivý podklad pro skutkové zjištění a zda věří spoluobviněné B - na rozdíl od okresního soudu - že A již po odchodu z restaurace nabádal B, aby vzala poškozeného stranou, a pozvala ho do bytu, a že jí dále naznačil, aby šla pomalu, že on ji dojde a ostatní zařídí, jak to krajský soud uvádí ve svých zjištěních. Takový závěr krajského soudu, z něhož pak tento soud dovozuje vědomí obviněného A o úmyslu spoluobviněné B napadnout poškozeného a násilným způsobem se zmocnit jeho peněz, je v rozporu jednak se správným hodnocením věrohodnosti výpovědi spoluobviněné B okresním soudem, jednak s objektivní skutečností, jak je prokázána samotným poškozeným C.

Ze svědecké výpovědi poškozeného C, kterou oba soudy hodnotily jako věrohodnou, plyne, že poškozený nebyl cestou z restaurace žádným z obviněných vyláčen nebo odveden stranou na starou cestu, ale že sám odbočil na tuto vedlejší cestu a odcházel domů. Krajský soud tedy v rozporu s touto svědeckou výpovědí zjistil, že na odlehlé místo činu zavedla poškozeného spoluobviněná B a dále, že na tomto místě vyčkávala příchodu obviněného A a zaútočila na poškozeného když viděla, že A je v bezprostřední blízkosti.

Okresní soud v souladu s provedenými důkazy dovedl, že není pravdivé tvrzení obviněného A, že na zemi ležícího poškozeného pootočil z polohy na břicho do polohy na záda jen proto, aby se podíval, zda není zraněn, ale že naopak si byl v této situaci vědom, že B ho ve skutečnosti vyzývala pronesením zjištěného výroku k pomoci při útoku proti poškozenému. Tento útok se mu nemohl jevit jinak, než že násilí použité spoluobviněnou B jí bylo prostředkem ke zmocnění se jeho peněz příp. věcí a že tedy spoluobviněná uskutečňovala svým jednáním loupežné přepadení poškozeného.

Obviněný A k výzvě spoluobviněné B „dělej něco, co čumíš“, této spoluobviněné v dalším jednání nezabránil a nezachoval se ani pasivně, ale naopak vyvinul aktivní jednání spočívající v tom, že ležícího poškozeného otočil na záda. Obviněný A se k tomuto jednání plně přiznal. Nelze však spolehlivě prokázat, že by v tomto kritickém okamžiku také prohledával kapsy poškozeného. Obviněný tuto skutečnost popřel a jeho obhajoba zůstala nevyvrácena, když svědek C se v tomto směru odchýlil v řízení před soudem od svých dřívějších svědeckých údajů učiněných v přípravném řízení. Zatímco ve své výpovědi před vyšetřovatelem uvedl, že obviněný A k výzvě B „ať něco dělá a nečumí“ přistoupil k němu a že oba obvinění společně mu prohledávali kapsy, v řízení před soudem uvedl, že sice cítil, že jsou mu prohledávány kapsy, že však nemůže uvést, zda tak činila B, či oba společně.

O spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. jde tehdy, jestliže trestný čin byl spáchán společným jednáním dvou nebo více osob. Ke spáchání trestného činu podle § 234 odst. 1 tr. zák. se vyžaduje, aby pachatel proti jinému užil násilí (nebo pohrůžky bezprostředního násilí) v úmyslu zmocnit se cizí věci, přičemž čin je dokonán použitím násilí a nezáleží na tom, zda pachatel se cizí věci skutečně zmocnil. Od dokonání trestného činu nutno rozlišovat dokončení trestného činu, k němuž u trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. dochází v okamžiku, kdy se pachatel zmocnil cizí věci. Spolupachatelství po objektivní stránce nevyžaduje společné jednání v tom smyslu, že každý ze spolupachatelů provede jednání rovnocenné povahy a naplní tak všechny znaky trestného činu, nýbrž stačí, když trestná činnost spolupachatelů ve svém souhrnu představuje jednání naplňující příslušné ustanovení zvláštní části trestního zákona; po subjektivní stránce však předpokládá úmysl společným jednáním spáchat trestný čin. Tento úmysl jako psychický vztah pachatele ke skutečností odpovídajícím znakům uvedeným v zákoně, tu musí být v době činu. Vzhledem k tomu, že trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. byl v daném případě spoluobviněnou B dokonán okamžikem vykonání fyzického násilí na poškozeném C, nebylo by lze činit obviněného A zodpovědným jako

spolupachatele za trestný čin loupeže podle § 324 odst. 1 tr. zák. ani tehdy, kdyby bylo zjištěno, že tento obviněný byl nápomocen až při dokončení tohoto trestného činu, tj. odnětí náprsní tašky poškozenému. Nejde o spolupachatelství, jestliže pachatel využije stavu, který bez dorozumění s ním vyvolala jiná osoba.

Z uvedeného plyne, že v daném případě by nebylo lze spatřovat v jednání obviněného A spolupachatelství na trestném činu loupeže podle § 234 odst. 1, § 9 odst. 2 tr. zák., když bylo zjištěno, že tento obviněný svým jednáním přistoupil k činu spoluobviněné až v okamžiku, kdy jejím samotným jednáním byl již následek trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. uskutečněn a tento trestný čin byl jí již dokonán.

Spolupachatelství je možné jak ve stadiu dokonání trestného činu, tak i ve stadiu pokusu; v prvním případě však jde o stadium před dokonáním trestného činu, tzn. před uskutečněním následku uvedeného ve zvláštní části trestného zákona. Spolupachatelství však není možné ve stadiu následujícím, byť i bezprostředně následujícím po dokonání trestného činu případně ve stadiu, které lze zahrnout pod pojem dokončení trestného činu.

Okresní soud musí znova hodnotit provedené důkazy podle svého vnitřního přesvědčení a pečlivě uvážit všechny okolnosti případu v tomto rozhodnutí uvedené, které dříve pečlivě nehodnotil.

Dospěje-li soud k závěru, že obviněný neučinil žádné jednání směřující k dokončení loupeže, kterou spáchala obviněná B, zejména uvěří-li soud obhajobě obviněného A, že obrátil poškozeného, aby se podíval zda není zraněn, pak musí uvážit, zda se A nedopustil trestného činu nepřekažení trestného činu podle § 167 odst. 1 tr. zák.

Poznámka redakce: Pokud by bylo prokázáno, že obviněný A po výzvě B, aby něco dělal, obrátil poškozeného v úmyslu účastnit se dalšího jednání B, spočívajícího ve zmocnění se věcí poškozeného, tedy že po dokonání znaků trestného činu loupeže jednáním B podporoval svým vlastním jednáním realizaci úmyslu, směřujícího k dalšímu následku trestného činu loupeže, bylo by třeba čin A posoudit jako pomoc k trestnému činu loupeže podle § 10 písm. c), § 234 tr. zák. (srov. Solnař: Účastenství v československém socialistickém trestním právu, ČSAV 1959, str. 75).